

Type of Article (Research Article)

Assessing The Cultural Security Component In The Spatial Organization Of Historic Neighborhoods With A Social Emphasis: A Case Study Of Baron Avak, Tabriz

*Mostafa Basiri: Department of Urbanism and Architecture, Ilk.C., Islamic Azad University, Ilkhchi, Iran

Article Info

Received: 2025/08/17
Accepted: 2025/11/18
pp. 59-69

Keywords:

Organization
Cultural Security
Social Vulnerabilities
CPTED
Barnava Neighborhood

Abstract

The organization and revitalization of historic neighborhoods is one of the key challenges in contemporary urban planning, requiring attention to multiple physical, social, and psychological dimensions of the environment. Cultural security in historic districts, as a critical component, plays a decisive role in enhancing quality of life and reducing social vulnerabilities. The Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) approach, which focuses on environmental and physical indicators while simultaneously considering social factors, is recognized as an effective tool for promoting cultural security and mitigating risks in historic urban contexts. Barnava Neighborhood, one of Tabriz's most emblematic historic districts, provides a suitable context to assess the impact of these approaches. This study, employing a descriptive-analytical methodology and integrating both library and field data, evaluates security indicators and environmental design techniques capable of enhancing both perceived cultural security and actual safety for residents. Findings indicate that features such as disproportionate spatial scales, building heights, and the visual quality of streets and structures are among the primary factors threatening cultural security in the neighborhood. Strategic spatial design and comprehensive structural reforms not only improve environmental conditions and cultural security perception but also reinforce historical identity and enhance residents' quality of life. The study demonstrates that a comprehensive, environment-based design approach can play a pivotal role in the sustainable revitalization of historic neighborhoods.

Citation: Basiri, Mostafa. (2025). Assessing The Cultural Security Component In The Spatial Organization Of Historic Neighborhoods With A Social Emphasis: A Case Study Of Baron Avak, Tabriz. *Journal of Socio-Cultural Changes*, 22(3), Serial No. 88, 59-69.

DOI:

*Corresponding Author: Mostafa Basiri

E-mail Address: mostafabasiri@iau.ac.ir

Tel: +989128504388

Extended Abstract

Introduction

Contemporary urbanization in Iran and worldwide, despite developmental achievements in physical and social dimensions, has resulted in notable negative consequences, including the erosion of historic textures, diminished cultural values, and increased feelings of insecurity among citizens. In this context, security, as a fundamental human need, plays a central role in ensuring psychological well-being, cultural cohesion, and social capital. Weak security indicators, particularly in historic districts that embody collective memory and identity, can lead to reduced social presence of residents, weakened neighborhood interactions, and cultural fragmentation. The concept of “cultural security” extends beyond physical or law enforcement security, emphasizing conditions in which citizens can preserve and reproduce their cultural and social values while enjoying personal and property safety. This fosters a sense of place attachment, mutual trust, and social participation. Attention to cultural security, particularly in historic metropolitan areas facing rapid modernization, is essential for sustainable revitalization of historic neighborhoods. The case study of Barnava Neighborhood in Tabriz reveals that historic districts face challenges such as physical deterioration and reduced social capital, while simultaneously possessing potential for local identity reproduction through the enhancement of cultural and social security. This research investigates the role of cultural security in organizing historic neighborhoods and examines how social ties and place attachment can enhance residents’ quality of life and social engagement.

Methodology

This applied study adopts a descriptive-analytical research design to examine cultural security components in historic neighborhood organization. Data were collected using a combination of library-based and field methods. Initially, theoretical concepts relevant to the research problem were analyzed to establish a conceptual framework. Subsequently, factors affecting security in Barnava Neighborhood were identified based on expert opinions and classified into several variables. The identified variables were evaluated through questionnaires administered to residents and relevant institutional experts to ensure validity and reliability. The study was conducted in two phases: prior to identifying the main variables and after determining key factors influencing cultural security in Barnava Neighborhood. The findings facilitated a comprehensive analysis of cultural security components and the development of practical environmental design interventions, including natural surveillance, access control, territorial reinforcement, and urban equipment maintenance. This mixed-method approach provided a precise and actionable framework for organizing historic neighborhoods and enhancing residents’ quality of life and social presence.

Results and Discussion

Analysis of Barnava Neighborhood indicates that urban activities are influenced by a combination of physical, social, cultural, and economic factors, and identifying these factors is crucial for improving urban security and environmental quality. The study reveals that irregular constructions, identity-less high-rise buildings, and gradual deterioration of historic structures have led to spatial disorder, reduced perceptions of security, and weakened residents’ social capital. Nevertheless, the presence of valuable historic buildings and spaces rich in collective memory provides substantial potential for neighborhood identity regeneration and cultural security enhancement. Cultural security in Barnava is manifested at structural, behavioral, and contextual levels. Its improvement requires simultaneous attention to physical cohesion, strengthened social interactions, and revitalization of historical-cultural foundations. The final model developed in this study enables the assessment and prioritization of factors influencing cultural and social security and supports targeted planning for neighborhood organization. The study demonstrates that cultural security plays a central role in organizing historic neighborhoods and enhancing residents’ quality of life. Weak physical structures, ineffective urban management, and neglect of social and cultural dimensions reduce perceived security, weaken social capital, and threaten the historical identity of Barnava Neighborhood. Utilizing preventive environmental design strategies, including natural surveillance, access control, territorial reinforcement, maintenance, active public spaces, historic building restoration, and appropriate urban furniture, enhances residents’ sense of attachment, strengthens local identity, and promotes social presence. The research emphasizes that achieving sustainable development and preserving the identity of historic neighborhoods requires a comprehensive, multi-dimensional urban planning approach, citizen participation, and leveraging local cultural and social capacities.

نوع مقاله (علمی-مروری)

بررسی مؤلفه امنیت فرهنگی در سامان‌دهی محلات قدیمی باتأکید بر بُعد اجتماعی (نمونه‌موردی: محله بارون آواک تبریز)

*مصطفی بصیری: گروه شهرسازی و معماری، واحد ایلخچی، دانشگاه آزاد اسلامی، ایلخچی، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۷ شماره صفحات: ۵۹-۶۹	سامان‌دهی محلات قدیمی یکی از چالش‌های اساسی شهرسازی معاصر است که مستلزم توجه به جنبه‌های متعدد فیزیکی، اجتماعی و روانی محیط می‌باشد. امنیت فرهنگی محلات تاریخی به‌عنوان مؤلفه‌ای کلیدی، نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای کیفیت زندگی و کاهش آسیب‌های اجتماعی ایفاء می‌کند. رویکرد طراحی پیشگیرانه از جرم (CPTED)، با تمرکز بر شاخص‌های محیطی و فیزیکی و هم‌زمان در نظر گرفتن عوامل اجتماعی، به‌عنوان ابزاری کارآمد برای ارتقای امنیت فرهنگی و کاهش آسیب در بافت‌های تاریخی شناخته می‌شود. محله بارناوا، از شاخص‌ترین محلات تاریخی تبریز، زمینه‌ای مناسب برای ارزیابی اثرگذاری این رویکردها فراهم می‌کند. پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی و ترکیب داده‌های کتابخانه‌ای و میدانی، به ارزیابی شاخص‌های امنیتی و تکنیک‌های طراحی محیطی پرداخته است که می‌توانند سطح احساس امنیت فرهنگی و ایمنی واقعی ساکنان را افزایش دهند. نتایج نشان می‌دهد که ویژگی‌هایی همچون مقیاس نامتناسب فضاها، ارتفاع و کیفیت بصری ساختمان‌ها و خیابان‌ها، از مهمترین عوامل تهدیدکننده امنیت فرهنگی در این محله هستند. براساس تحلیل‌ها، طراحی استراتژیک فضاها و اصلاح ساختار کلی بافت، نه تنها به بهبود شرایط محیطی و افزایش حس امنیت فرهنگی منجر می‌شود، بلکه موجب تقویت هویت تاریخی و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان نیز خواهد شد. این مطالعه نشان می‌دهد که رویکرد جامع و مبتنی بر طراحی محیطی می‌تواند نقش محوری در احیای پایدار محلات تاریخی ایفاء کند.

واژگان کلیدی:

سامان‌دهی
امنیت فرهنگی
آسیب‌های اجتماعی
CPTED
محله بارناوا

استناد: بصیری، مصطفی. (۱۴۰۴). بررسی مؤلفه امنیت فرهنگی در سامان‌دهی محلات قدیمی باتأکید بر بُعد اجتماعی (نمونه‌موردی: محله بارون آواک تبریز). فصلنامه تغییرات اجتماعی-فرهنگی، دوره ۲۲، شماره ۳؛ (پیاپی ۸۸)، ۵۹-۶۹.

DOI:

*نویسنده مسئول: مصطفی بصیری

آدرس پست الکترونیک: mostafabasiri@iau.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۸۵۰۴۳۸۸

مقدمه

شهردنشینی معاصر در ایران و جهان، با وجود آنکه دستاوردهای چشمگیری در عرصه توسعه کالبدی و اجتماعی شهرها داشته است، پیامدهایی جدی همچون فرسایش بافت‌های قدیمی، از میان رفتن ارزش‌های فرهنگی و افزایش احساس ناامنی در میان شهروندان را نیز به همراه آورده است (دهقانی، ۱۴۰۳: ۸۸؛ دیویس، ۱۳۹۷: ۶۲). در میان این پیامدها، امنیت به‌مثابه یکی از بنیادی‌ترین نیازهای انسانی (هم‌سنگ با معیشت و بقاء)؛ جایگاهی ممتاز دارد؛ زیرا هرگونه اختلال در آن، نه تنها آسایش روانی شهروندان را متزلزل می‌سازد بلکه سرمایه اجتماعی و انسجام فرهنگی محلات را نیز در معرض تهدید قرار می‌دهد. به‌ویژه در بافت‌های قدیمی که تاریخ، هویت و حافظه جمعی را در خود جای داده‌اند، ضعف در شاخص‌های امنیتی می‌تواند منجر به کاهش حضور اجتماعی ساکنان، تضعیف تعاملات همسایگی و در نهایت، انزواء و گسست فرهنگی گردد. مفهوم امنیت فرهنگی به‌عنوان لایه‌ای فراتر از امنیت فیزیکی و انتظامی، ناظر به ایجاد شرایطی است که در آن شهروندان بتوانند در بستر محلات قدیمی، ضمن برخورداری از امنیت جانی و مالی، به حفظ و بازتولید ارزش‌های فرهنگی، آیینی و اجتماعی خود نیز بپردازند (Qi, Mazumdar, Vasconcelos, 2024: 156; Dehi Aroogh, Mohammadi Shahboulaghi, 2022: 56). این نوع امنیت بر تقویت حس تعلق به‌مکان، ارتقای سرمایه اجتماعی و افزایش اعتماد متقابل میان کنشگران محلی استوار است؛ امری که به‌ویژه در کلان‌شهرهایی سراسر جهان، با پیشینه تاریخی-فرهنگی غنی و در عین حال مواجه با فرایندهای مدرنیزاسیون سریع، اهمیتی دوچندان می‌یابد. به‌طور خاص، سامان‌دهی بافت‌های تاریخی و محلات قدیمی نباید صرفاً معطوف به بازآفرینی کالبدی یا ارتقای زیرساخت‌ها باشد، بلکه لازم است در راستای ایجاد بسترهای اجتماعی و فرهنگی امن نیز اقدام گردد (Zhang, Han, 2022: 2). درواقع، پیوند میان «امنیت اجتماعی» و «امنیت فرهنگی»، در محلات قدیمی شرط لازم برای بازآفرینی شهری پایدار است؛ چراکه امنیت فرهنگی می‌تواند به بازتولید هویت محلی، مشارکت ساکنان و به افزایش کیفیت زندگی شهری بینجامد. محله بارناوا تبریز به‌عنوان یکی از نمونه‌های برجسته بافت قدیمی این کلان‌شهر، بستری مناسب برای واکاوی مسئله امنیت فرهنگی محسوب می‌شود. این محله به‌دلیل ویژگی‌های کالبدی و اجتماعی خاص خود، از یک سو با چالش‌هایی همچون فرسودگی، کاهش سرمایه اجتماعی و افزایش آسیب‌پذیری فرهنگی-امنیتی مواجه است و از سوی دیگر، ظرفیت‌های بالقوه‌ای برای بازآفرینی بر مبنای پیوند اجتماعی و فرهنگی در اختیار دارد. پرسش پژوهش آن است که - مؤلفه امنیت فرهنگی در سامان‌دهی محلات قدیمی چه جایگاهی دارد و چگونه می‌تواند از رهگذر بعد اجتماعی به ارتقای کیفیت زندگی و حضورپذیری ساکنان بیانجامد؟ برایناساس، فرضیه چنین بیان می‌شود که؛ توجه به امنیت فرهنگی در سامان‌دهی محلات قدیمی، از طریق تقویت پیوندهای اجتماعی و افزایش حس تعلق مکانی، می‌تواند به ارتقای امنیت اجتماعی و بازتولید هویت فرهنگی محلات بیانجامد.

پیشینه تحقیق

رحیمی و چوبینه (۱۴۰۳)، در بررسی «سنجش و ارزیابی شاخص‌های تاب‌آوری اجتماعی در محلات تاریخی شهر تبریز (نمونه موردی: محله سرخاب تبریز)»؛ با رویکرد توصیفی-تحلیلی و بهره‌گیری از پرسش‌نامه مبتنی بر طیف لیکرت، به ارزیابی ابعاد عملکردی، اجتماعی و فرهنگی تاب‌آوری اجتماعی پرداخته‌اند. جامعه آماری شامل ساکنان محله سرخاب بوده و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های تی، واریانس یک‌طرفه و رگرسیون چندمتغیره تحلیل شده است. یافته‌ها نشان داد شاخص‌هایی چون «ایجاد فضای شهری مناسب برای همه اقشار»، «رنگ تعلق» و «امید به آینده محله»، بیشترین اثرگذاری را بر تاب‌آوری اجتماعی دارند. نتایج همچنین بیانگر آن است که افزایش تعاملات اجتماعی و ارتقای سطح آگاهی شهروندان می‌تواند بازگشت‌پذیری محله در شرایط بحران را تسریع کند (رحیمی، چوبینه، ۱۴۰۳: ۱۲۴-۹۳). قلعه‌نویی، معززی مهرطهران و شاکرمی (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش فرهنگ در احیاء محلات تاریخی (باتاکیدیر رویکرد محله فرهنگی)»؛ با روش توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، به بررسی جایگاه فرهنگ به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی در بازآفرینی بافت‌های تاریخی پرداخته‌اند. این پژوهش با مرور ادبیات و سیر تحول به کارگیری فرهنگ در فرایند بازآفرینی، رویکرد «محله فرهنگی»، را به‌مثابه یکی از جدیدترین رویکردها مورد تحلیل قرار داده است. یافته‌ها نشان داد این رویکرد معیارهایی را در بُعد کالبدی (فرم)، عملکردی و معنایی تعریف می‌کند که به‌ویژه بر نقش فرهنگ، هنر، میراث و پتانسیل‌های تاریخی مکان تأکید دارند. نتایج بیانگر آن است که رویکرد محله فرهنگی می‌تواند به باززنده‌سازی هویت و معنا، تقویت پویایی اقتصادی و پاسخ‌گویی به نیازهای کالبدی و عملکردی در محلات تاریخی منجر شود.

(قلعه‌نویی، معززی‌مهرطهران، شاکرمی، ۱۳۹۵: ۴۳-۵۴). گنگ^۱ و همکاران (۲۰۲۵)، با عنوان *“Historic District Conservation: A Critical Review Of Global Trends, Development In The 21st Century, And Challenges Through CiteSpace Analysis”* با رویکرد مرور انتقادی و بهره‌گیری از تحلیل CiteSpace، به بررسی روندها، تحولات و چالش‌های جهانی در حوزه حفاظت از بافت‌های تاریخی پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که از آغاز قرن ۲۱ میلادی پژوهش‌های مرتبط با بافت‌های تاریخی رشد چشمگیری داشته و عمدتاً بر حوزه‌هایی چون مطالعات شهری، حفاظت میراث و توسعه پایدار متمرکز بوده‌اند. با وجود شکل‌گیری مفهوم «چشم‌انداز شهری تاریخی»، اجرای محلی آن با دشواری‌هایی همراه است. یافته‌ها بیانگر آن است که بررسی آثار اقتصادی حفاظت نتایج پیچیده‌ای در پی دارد و موضوعاتی چون تاب‌آوری و مشارکت اجتماعی اهمیت روزافزونی یافته‌اند. در عین حال، چالش‌هایی مانند نبود تعریف واحد و ضعف مشارکت جامعه همچنان پابرجاست. در نتیجه، پژوهشگران بر ضرورت کاهش شکاف میان نظریه و عمل به منظور حفاظت کارآمدتر از میراث فرهنگی در بستر توسعه شهری تأکید کرده‌اند (Geng et al., 2025: 1-30). فرهادی‌خواه و زیاری (۲۰۲۱)، در جستار *“Social Sustainability Between Old And New Neighborhoods (Case Study: Tehran Neighborhoods)”* با تبیین مقایسه‌ای، به بررسی شاخص‌های پایداری اجتماعی در دو نوع بافت قدیم و جدید شهر تهران پرداخته‌اند. این مطالعه در چارچوب توسعه پایدار و باتأکید بر بُعد اجتماعی که نسبت به ابعاد محیطی و اقتصادی کمتر مورد توجه قرار گرفته انجام شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد میان دو محله مورد واکاوی از نظر شاخص‌های پایداری اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؛ به گونه‌ای که وضعیت شاخص‌های پایداری اجتماعی در محله جدید مناسب‌تر ارزیابی شده است. همچنین، احساس تعلق مکانی در محله جدید به مراتب بالاتر از محله قدیمی گزارش شده است (Farhadikhah, Ziari, 2021: 2596-2613).

ادبیات و مبانی نظری

امنیت در ادبیات علوم اجتماعی و شهری به مثابه بنیادی‌ترین نیازهای انسان و جامعه مطرح می‌شود. آنتونی‌گیدنز^۲، امنیت را وضعیتی می‌داند که در آن خطرهای محتمل مدیریت یا به حداقل رسانده می‌شوند و این امر در زندگی اجتماعی به شکل اعتماد متقابل و کاهش اضطراب بروز می‌کند (Guzman, Pereira Roders, Colenbrander, 2018: 2). از منظر پی‌یر بوردیو^۳، امنیت اجتماعی و فرهنگی ریشه در سرمایه اجتماعی دارد و بازتولید آن در فضاهای شهری نیازمند تعاملات اجتماعی و تقویت پیوندهای اعتماد است (Nemati Nasab et al., 2024: 155). در واقع، امنیت در معنای فرهنگی-اجتماعی خود، نه صرفاً به معنای نبود تهدید، بلکه به سان وجود اعتماد، انسجام و آرامش جمعی است که زمینه ساز پایداری حیات شهری می‌شود (زینالی، ۱۴۰۱: ۴۴؛ ستار، گسیلی، رستم‌زاده، ۱۴۰۲: ۳۱). امنیت فرهنگی، مفهومی چندبعدی است که ناظر بر احساس تعلق شهروندان به ارزش‌ها، هنجارها و میراث فرهنگی در بستر شهری است (Jamebozorg, Najafi, Fakhar, 2020: 29). کوین‌لینچ^۴، در نظریه «تصویر ذهنی شهر»؛ نشان می‌دهد که هویت شهری و خوانایی محیطی، عوامل مهمی در ایجاد حس ایمنی و آرامش برای شهروندان به شمار می‌آیند. به همین ترتیب، لوئیس مامفورد^۵، شهر را صحنه گنش اجتماعی و بازتاب وحدت فرهنگی معرفی می‌کند و بر اهمیت پیوند میان امنیت و هویت جمعی تأکید دارد (Maghsoodi Tilaki, Farhad, 2024: 641). امنیت فرهنگی را می‌توان به عنوان نیرویی دانست که از طریق تقویت هویت شهری و حس تعلق مکانی، بستر تعاملات پایدار و انسجام اجتماعی در شهرها را فراهم می‌سازد. یکی از مباحث کلیدی در ادبیات امنیت شهری، نظریه «فضای قابل دفاع»؛/سکار نیومن^۶، است که آغازگر رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (CPTED) محسوب می‌شود. سی. ری. جفری^۷، نیز هم‌زمان مفهوم CPTED را صورت‌بندی کرد و بعدها پژوهشگرانی چون آلپس

^۱ Lin Geng

^۲ Anthony Giddens,

^۳ Pierre Bourdieu

^۴ Kevin Lynch

^۵ Lewis Mumford

^۶ Oscar Newman

^۷ C. Ray Jeffery

کلمن^۱ و تیموتی کرو^۲، آن را توسعه دادند. این رویکرد بر عواملی همچون نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، قلمروپذیری و نگهداری محیط تأکید دارد و معتقد است طراحی مناسب فضاهای شهری می‌تواند وقوع جرم را کاهش دهد. طراحی شهری امنیت‌محور نه تنها به پیشگیری از جرم کمک می‌کند (سجودی، حاتمی‌نژاد، قربانی، ۱۴۰۰: ۳۲؛ حشمتی، چاره‌جو، ۱۳۹۷: ۸۴). و با ارتقای کیفیت فضاهای عمومی، احساس امنیت و مشارکت اجتماعی را در سطح محلات افزایش می‌یابد (قاسمی‌بغدادی، دهباشی شریف، پورزرگر، ۱۴۰۱: ۳۸۸؛ طلایی و دیگران، ۱۳۹۲: ۷۷). بازآفرینی شهری به‌عنوان رویکردی جامع، فراتر از بهسازی کالبدی عمل کرده و ابعاد اجتماعی و فرهنگی امنیت را نیز در برمی‌گیرد (Beugelsdijk, Welzel, 2018: 1471). جین جیکوبز^۳، در اثر مشهور خود مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی تأکید می‌کند که «چشمان ناظر بر خیابان»، حاصل حضور فعال شهروندان است و امنیت پایدار تنها در بستر حیات اجتماعی محله‌ها امکان‌پذیر است. طوری که بازآفرینی شهری را باید فرایندی دانست که تنها با توجه هم‌زمان به امنیت فرهنگی و سرمایه اجتماعی می‌تواند به احیای هویت محله‌ها و ارتقای کیفیت زندگی شهری منجر شود.

مواد و روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و در حوزه محتوا و روش، در زمره تحقیقات توصیفی-تحلیلی قرار می‌گیرد. اطلاعات مورد نیاز با استفاده از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شده‌اند. در گام آغازین، مفاهیم نظری مرتبط با مسئله پژوهش به‌منظور روشن شدن موضوع و تعیین چارچوب مفهومی تشریح شدند. در ادامه، برای بررسی منسجم و کارآمد محله بارناوا، عوامل مؤثر بر امنیت در سامان‌دهی این محله مطابق با دیدگاه‌های صاحب‌نظران برجسته گردآوری و در قالب چند متغیر طبقه‌بندی شدند. برای تعیین نهایی عوامل اصلی، متغیرهای شناسایی شده در قالب پرسشنامه‌ای در اختیار ساکنان محله قرار گرفتند. به‌منظور اطمینان از روایی محتوایی ابزار پژوهش، گویه‌های پرسش‌نامه با بهره‌گیری از نظرات استادان و متخصصان موردبازبینی و اصلاح قرار گرفتند. پرسش‌نامه همچنین در اختیار تعدادی از کارشناسان سازمان‌ها و نهادهای مرتبط قرار گرفت تا بازخورد آنان در بهبود و اعتبار سنجی ابزار لحاظ شود. این مطالعه در دو مرحله انجام شد: مرحله نخست قبل از شناسایی متغیرهای اصلی و مرحله دوم پس از کشف و تعیین عوامل کلیدی مؤثر بر امنیت فرهنگی محله بارناوا. بدین ترتیب، ترکیب روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی و استفاده از نظرات متخصصان، امکان تحلیل دقیق و جامع مؤلفه‌های امنیت فرهنگی و ارائه راهکارهای عملی در سامان‌دهی محلات تاریخی مبنی بر محله بارناوا برپایه (جدول ۱)، به‌عمل آمد.

جدول ۱. راهکارهای طراحی محیطی محله بارناوا- (مأخذ: یافته‌های پژوهشی، ۱۴۰۴)

به‌کارگیری مستمر فضا به‌وسیله کاربران از طریق راهکارهای طراحی محیطی، استفاده از تابلوها، علائم و نشانه‌های بصری از طریق هنر ارتباط تصویری، افزایش نظارت‌های طبیعی و گسترش حس مالکیت به‌سان نهادهای اجتماعی، تبیین راهبردهای بازآرندگی توسط سازمان‌های برنامه‌ریزی اجتماعی، استفاده از محوطه‌سازی، حفاظ و نرده در طراحی خیابان.	تقویت قلمروهای طبیعی
استفاده از موانع مسدودکننده دیوارها، حصار و نرده، آگاهی بخشی به مردم از مکان ورودی‌ها و خروجی، استفاده از زیرساخت‌های شهری مناسب مانند پوشش کف، جداره و محوطه‌سازی، نورپردازی مطلوب و کافی بر دروازه‌ها، ورودی و نوع سیستم دسترسی.	کنترل دسترسی
رعایت استانداردهای میلمان شهری مانند چراغ‌های روشنایی و تابلوهای شهری، التفات به جایگزینی کاربری‌های شهری از طریق برنامه‌ریزی شهری، التفات به نحوه دسترسی به اماکن عمومی مانند بوستان‌ها و پارکینگ‌های عمومی، جای‌دهی کیوسک‌های تلفن و روزنامه‌فروشی یا دکه‌های سیار در مناطق جرم خیز خیابان، امکان‌دهی به حضور انسان با تسهیلات خدماتی برای افزایش نظارت عمومی، افزایش دید با پوشش‌های گیاهی و محوطه‌سازی کم از طریق طراحی منظر شهری، افزایش امکان دید در جهت‌گیری ساختمان و مکان پارکینگ در طراحی خیابان، جایگزینی فضاهای عمومی در مناطق یادید و نظارت کم، جای‌دهی فعالیت‌های خدماتی در مناطقی که نظارت عمومی کمتری دارد، ایجاد تراکم در فعالیت‌های اجتماعی در مناطق جرم خیز خیابان.	نظارت طبیعی
تعمیر و نگهداری تجهیزات شهری به‌مانند تابلوها و علائم ارتباطی، حفاظت از آسیب رساندن به تجهیزات شهری مانند حفاظدار کردن چراغ‌های معابر، منظرسازی براساس معیارهای افزایش‌دهنده دید و نظارت عمومی.	تعمیر و نگهداری

بحث و یافته‌های تحقیق

فعالیت‌های هر شهر تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل کالبدی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی قرار دارد. شناسایی و بررسی این عوامل می‌تواند نقش مؤثری در بهبود شرایط شهری و تحقق اهداف توسعه ایفاء کند. یکی از مهمترین اهداف مدیریت شهری، ارتقای

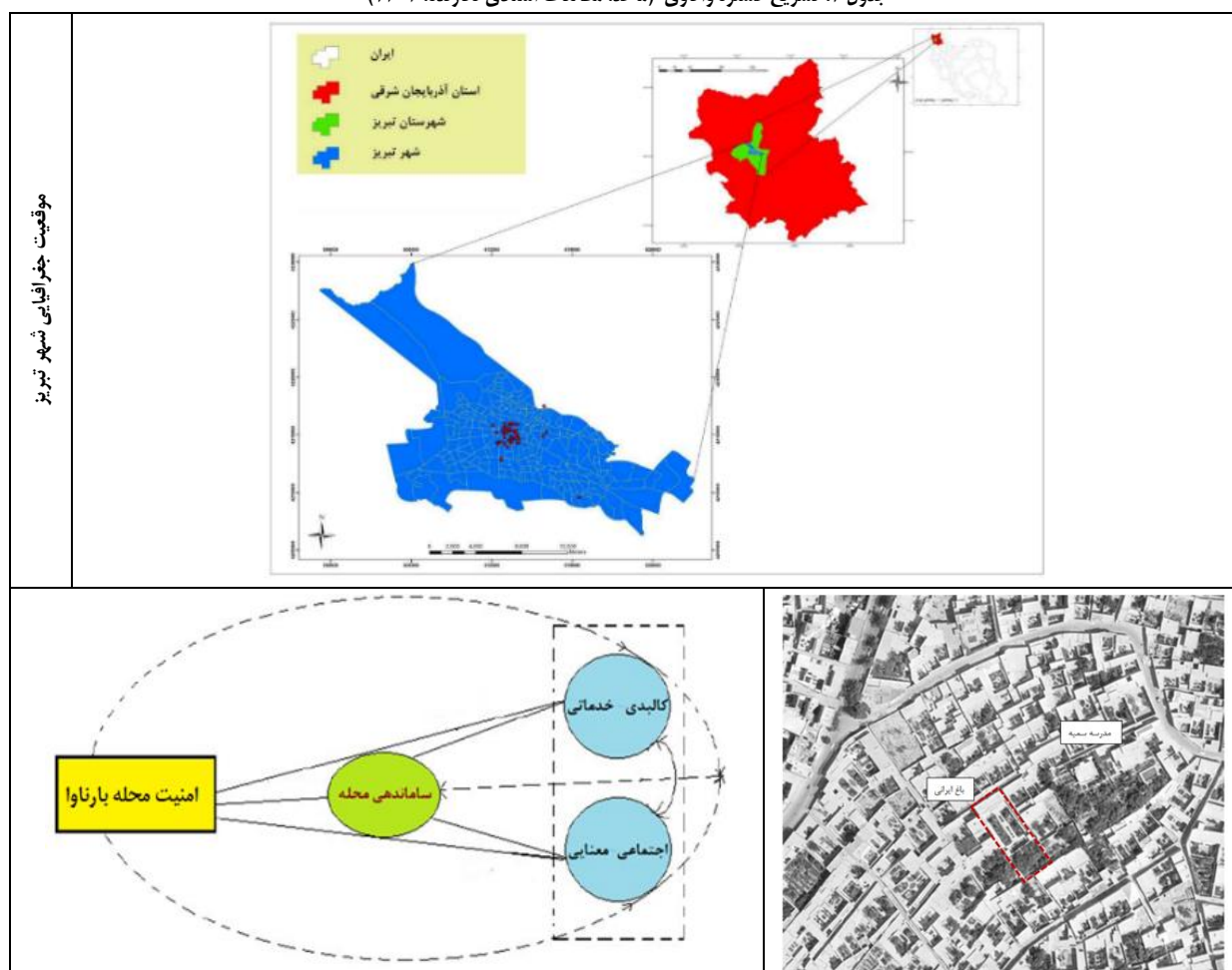
^۱ Alice Coleman

^۲ Timothy Crowe

^۳ Jane Jacobs

امنیت فضاهای شهری از مناظر مدنظر و زیست‌محیطی است. مفهوم امنیت با رویکرد طراحی محیطی در گذر زمان، به‌ویژه در دهه‌های اخیر، دستخوش تحولات اساسی شده و امروزه به‌عنوان شاخصی تعیین‌کننده در کیفیت زندگی فردی، شهری و ملی مطرح است. عوامل متعددی در افزایش کیفیت امنیت محلات شهری نقش دارند و تعیین و اولویت‌بندی آن‌ها در هر شهر، گامی بنیادین در ارتقای کیفیت امنیت فضاهای شهری محسوب می‌شود. شهر تبریز با قدمتی چند هزار ساله، جایگاهی ویژه در تحولات سیاسی، اجتماعی-فرهنگی و اقتصادی و یکی از کلان‌شهرهای تاریخی ایران، همواره نقشی محوری در شکل‌گیری هویت شهری ایفاء کرده است. این شهر علاوه بر داشتن محلات تاریخی با ارزش‌های معماری و فرهنگی، طی دهه‌های اخیر با روند سریع شهرنشینی و نوسازی‌های گسترده مواجه شده است؛ امری که هم فرصت‌ها و هم چالش‌های متعددی در زمینه ارتقای امنیت و کیفیت محیط شهری به‌همراه داشته است. پژوهش حاضر به بررسی محله بارناوا تبریز باتأکید بر رویکرد طراحی محیطی پرداخته است. محله بارناوا، از محلات تاریخی در حال تغییر است که ساخت و سازهای بی‌قاعده، بلندمرتبه‌سازی‌های بی‌هویت و فقدان اصول سامان‌دهی کالبدی، سبب آشفتگی فضایی و کاهش احساس امنیت در میان ساکنان آن شده است. با این حال، در لابه‌لای این تحولات، بناهای ارزشمند تاریخی همچون دانه‌هایی پراکنده باقی مانده‌اند که بخشی از هویت محله را تشکیل می‌دهند. این بناها به دلیل قرارگیری در میان بافت متراکم و بی‌هویت، در معرض تخریب یا نابودی تدریجی قرار گرفته‌اند. از جمله این بناها می‌توان به دبیرستان سمیه (کنسولگری سابق آلمان)، خانه‌های تاریخی متعلق به دوره پهلوی اول و دوم، و بناهای ارزشمند دوره قاجار اشاره کرد. این مجموعه‌ها ظرفیت آن را دارند که در قالب یک «سایت طراحی سرای محله»، بازآفرینی شوند. چنین رویکردی علاوه بر احیای هویت تاریخی و فرهنگی محله، به ارتقای امنیت فرهنگی و افزایش حس‌تعلق و ایمنی در میان ساکنان نیز کمک خواهد کرد.

جدول ۲. تشریح گستره واکاوی- (مأخذ: مطالعات اسنادی نگارنده، ۱۴۰۴)

یکی از ضرورت‌های اساسی در سامان‌دهی محلات تاریخی، توجه به خلق یا احیای فضاهای شهری است؛ ضرورتی که ریشه در

شرایط کنونی جوامع، از جمله جامعه ایرانی، دارد. بسیاری از عرصه‌های جمعی و فضاهای شهری یا به‌طور کامل از میان رفته‌اند و یا هویت و کیفیت اولیه خود را از دست داده‌اند. پیامد این روند، شکل‌گیری فضاهای گمشده و بی‌هویتی است که فاقد عناصر تعامل اجتماعی و پیوند انسان با محیط پیرامون می‌باشند. در چنین شرایطی، شهروندان امکان مکث، تدبیر در محیط و برقراری روابط چهره‌به‌چهره را از دست داده‌اند و فضاهای شهری بیش‌ازآنکه بستر ارتباط اجتماعی باشند، به مسیرهای عبور و گذر بدل شده‌اند. این وضعیت منجر به کم‌رنگ شدن روابط انسانی، کاهش احساس امنیت و تضعیف حس تعلق به مکان شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که سازمان فضایی تبریز نیز از این قاعده مستثنی نبوده است. ساختار فعلی شهر برپایه تقسیمات محله‌ای و ناحیه‌ای منسجم شکل نگرفته و بخش عمده‌ای از تقسیم‌بندی‌های شهری بیشتر کارکرد اداری و ذهنی داشته‌اند تا کارکرد اجتماعی و فضایی. در نتیجه، چشم‌انداز توسعه شهر، بدون بازنگری جدی، تفاوت چندانی با وضعیت کنونی نخواهد داشت و روند ساخت‌وسازهای بی‌قاعده می‌تواند به نابودی کامل هویت محلات تاریخی بینجامد. این روند تهدیدی جدی برای فضاهای سرشار از خاطرات جمعی است که اصلی‌ترین عامل حس تعلق ساکنان به محله به‌شمار می‌روند. نمونه بارز این تحولات را می‌توان در محلات تاریخی تبریز مشاهده کرد. محله ارمنستان داخلی (ایچری ارمنستان)، که روزگاری مرکز سکونت آرامنه شهر بود، در اثر احداث خیابان‌های جدید از دهه ۱۳۰۰ شمسی به بعد، قطعه‌قطعه شده و بخش‌های متعددی از آن میان خیابان‌های فردوسی، شریعتی، محقق (امین سابق)، و جمهوری اسلامی پراکنده گردیده است. این محله، همچون دیگر سکونتگاه‌های تاریخی آرامنه، بخشی از هویت اجتماعی و فرهنگی تبریز را تشکیل می‌دهد. در همین راستا، محله بارون‌آواک نیز به‌عنوان یکی از مهمترین محلات تاریخی آرامنه در تبریز، در محدوده شمال و غرب لیل‌اوا و شرق محله اهراب قرار گرفته و واجد ارزش‌های تاریخی و فرهنگی قابل توجه است. ابنیه موجود در محله بارون‌آواک را می‌توان در ۳ دسته کلی جای داد: بناهای نو ساز، بناهای فرسوده و بناهای تاریخی. بناهای نو ساز، اغلب با ارتفاع زیاد و نماهای رومی، بدون رعایت خط آسمان و هماهنگی با بافت تاریخی ساخته شده‌اند و موجب افزایش تراکم و ازدحام شده‌اند. بناهای فرسوده، عمدتاً متعلق به دوره پهلوی دوم یا ساخته شده در دو دهه اخیر هستند که با ایجاد اغتشاش بصری و آلودگی کالبدی، سیمای محله را مخدوش کرده‌اند. در کنار این دو، بناهای تاریخی، ارزش‌شمندی قرار دارند که بخشی از حافظه جمعی و هویت محله را شکل داده‌اند. اما بسیاری از آن‌ها یا تخریب شده‌اند، یا به‌طور ناقص مرمت گردیده و یا در معرض نابودی قرار دارند.

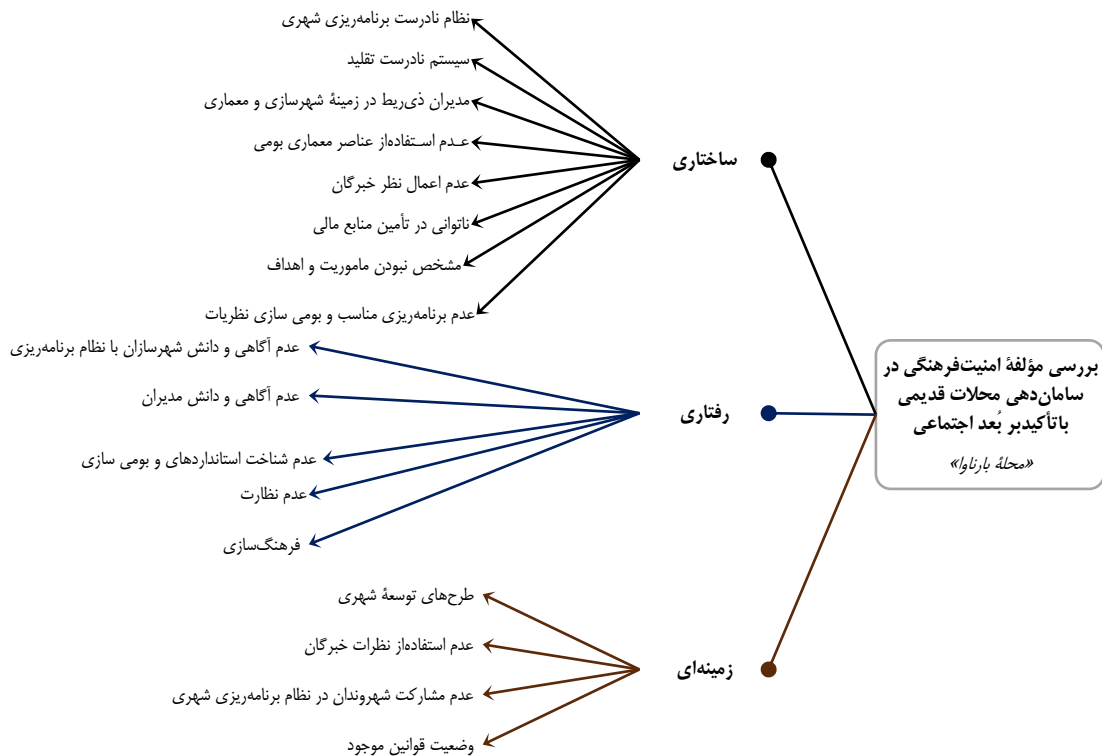
بررسی وضع موجود محله بارناوا تبریز برپایه (جدول ۳)، نشان می‌دهد که در حوزه معابر، اگرچه وجود محورهای اصلی و فرعی مشخص، سرعت کم سواره و روشنایی مطلوب در برخی مسیرها موجب ارتقای امنیت و آرامش شده است، اما مشکلاتی نظیر عرض کم معابر، عدم تفکیک مسیرهای حرکتی، ایجاد کج‌ها و گوشه‌های پنهان و همچنین تعریض خیابان اصلی، تهدیدی برای امنیت، هویت تاریخی و انسجام فضایی محله به‌شمار می‌رود. در بُعد جداره‌ها و کاربری‌ها، وجود بناهای ارزشمند تاریخی، مرمت برخی جداره‌های اصیل و تنوع جداره‌ها در محورهای اصلی ظرفیت‌هایی برای ارتقای سرزندگی و تقویت هویت فراهم آورده است. با این حال، نبود هماهنگی در خط آسمان، تغییرات سریع و گسترده در نماها و تخریب تدریجی جداره‌های تاریخی، موجب بروز اغتشاش بصری و تهدیدی جدی برای هویت کالبدی و فرهنگی محله شده است. از منظر موقعیت قرارگیری، محله بارناوا به‌واسطه استقرار در بافت تاریخی تبریز و دسترسی مناسب، ظرفیت بالایی برای جذب گردشگر و پاسخ‌گویی به نیازهای ساکنان دارد. با این وجود، آلودگی‌های زیست‌محیطی، تراکم ترافیک و رفت‌وآمد زیاد از مهمترین تهدیدهای این حوزه محسوب می‌شوند که آرامش محیطی را تحت تأثیر قرار داده‌اند. در بُعد اجتماع و فرهنگ، وجود مکان‌های سرشار از خاطرات جمعی و تجربه هم‌زیستی مسالمت‌آمیز مسیحیان و مسلمانان، بستری غنی برای تقویت هویت و حس تعلق فراهم کرده است. اما افزایش سریع جمعیت ناشی از بلندمرتبه‌سازی، پراکندگی تدریجی مسیحیان به‌عنوان ساکنان اصلی، و تغییر ساختار اجتماعی محله، سبب کاهش انسجام اجتماعی و تضعیف سرمایه فرهنگی شده است. این تحولات می‌توانند فرصتی برای طراحی کاربری‌های متناسب با نیازهای گردشگری و فرهنگی در راستای احیای هویت و ارتقای امنیت فرهنگی محله ایجاد کنند.

بررسی مؤلفه امنیت فرهنگی در سامان‌دهی محله تاریخی بارناوا تبریز نشان می‌دهد که این مفهوم در ۳ سطح ساختاری، رفتاری و زمینه‌ای معنا می‌یابد؛ به‌گونه‌ای که ارتقای امنیت مستلزم توجه هم‌زمان به انسجام کالبدی و سامان‌دهی معابر، تقویت تعاملات اجتماعی و رفتارهای جمعی ساکنان، و احیای بسترهای فرهنگی و هویتی تاریخی است (برپایه شکل ۱). بر همین اساس، مدل‌نهایی تحقق در تبیین امنیت فرهنگی در این محله نیز بر سطوح مذکور استوار شده و هر سطح دارای بارهای عاملی استاندارد مشخصی است

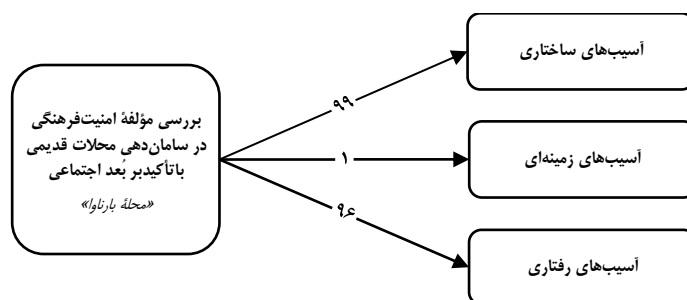
که میزان تأثیرگذاری هر مؤلفه را در ارتقای امنیت فرهنگی و اجتماعی تعیین می‌کند برپایه (شکل ۲). این رویکرد امکان سنجش و اولویت‌بندی عوامل مؤثر و برنامه‌ریزی هدف‌مند برای سامان‌دهی محله را فراهم می‌آورد.

جدول ۳. تحلیل وضع موجود محله بارناوا- (مأخذ: یافته‌های پژوهشی، ۱۴۰۴)

موضوع	نقاط قوت	نقاط ضعف	تهدیدها	فرصت‌ها
محله	مشخص بودن محورهای اصلی و فرعی	تعیین خیابان اصلی و العان	ایجاد امنیت و حس تعلق، کاهش سرعت سواره	از بین بردن مرز محله و کاهش امنیت
	سرعت کم سواره	عرض کم برخی معابر	آرامش و امنیت	عدم امکان ورود و خروج ماشین
	وجود کوچه‌ها با نام‌های قدیمی	تغییر نام برخی کوچه‌ها	ایجاد هویت و امکان بازگردانی	از بین رفتن هویت کوچه‌ها و فراموشی ساختار تاریخی محله
	امکان رؤیت تقاطع کوچه‌ها از شریان اصلی	عدم تفکیک مسیرهای پیاده‌سواره	کاهش سوانح و خوانایی در محله	ایجاد بی‌نظمی و آلودگی‌های بصری در ساختار و رفتار محله و
	روشنایی مطلوب در معابر اصلی	ایجاد کنج‌ها و گوشه‌های پنهان	ایجاد امنیت	ایجاد ترس و استرس
	عدم امکان دید مستقیم	عدم تعبیه میلمان در طول مسیرها	حفظ حریمت، امنیت و آرامش محله	کاهش آرامش در محیط
	تنوع کاربری در شریان اصلی	عدم دسترسی معابر به کاربری	پویایی معابر در طول شبانه‌روز	عدم رفع نیاز ساکنین
	امکان رؤیت و کنترل معابر در طول شبانه‌روز	کاهش حریمت داخل خانه‌ها	ایجاد امنیت در معابر	از بین رفتن آرامش
جداره‌ها و کاربری‌ها	طول کم جداره‌ها	عدم هماهنگی	امکان ایجاد فعالیت‌های متنوع	ایجاد اغتشاش و آلودگی بصری
	تنوع جداره‌ها در خیابان‌های اصلی و مسکونی	ایجاد امنیت (دید ناظر)، و سرزندگی	وجود برخی جداره‌های غیرفعال	آلودگی بصری
	مرمت و نگهداری برخی جداره‌های تاریخی	از بین بردن جداره‌های تاریخی	تقویت‌کننده هویت	ناپودی هویت محله
	بناهای ارزشمند تاریخی	تغییرات گسترده و سریع	امکان ایجاد حس استمرار زمان	تغییر رفتار اجتماعی و ایجاد اغتشاش
موقعیت قرارگیری	-	عدم هماهنگی خط آسمان	-	ایجاد اغتشاش
	-	آلودگی‌های مختلف	-	از بین رفتن آرامش و شیوع بیماری‌ها
	-	رفت‌وآمد زیاد	-	ازدحام و ایجاد ترافیک
	قابلیت دسترسی	-	رفع نیازهای ساکنین	-
امنیت فرهنگی	قرارگیری در بافت تاریخی	-	امکان جذب گردشگر	-
	وجود مکان‌هایی مملو از خاطرات جمعی	افزایش جمعیت در اثر ساخت‌وسازهای بلندمرتبه	افزایش حس تعلق و تقویت هویت در محله	ازدحام و تغییر ساختار اجتماعی محله و از بین رفتن حس تعلق
	-	افزایش سن پیر و میان‌سال در محله	-	عدم امکان رفع نیازهای افراد مسن
	زندگی با مسالمت مسیحیان و مسلمانان	پراکنده شدن مسیحیان (ساکنان اصلی محله)	جذب توریست متناسب با موضوع	از بین رفتن هویت محله

شکل ۱. الگوی آسیب‌شناسی مدیریت توسعه شهری و امنیت فرهنگی در برنامه‌ریزی محله بارناوا- (مأخذ: یافته‌های پژوهشی، ۱۴۰۴)

شکل ۲. مدل‌نهایی تحقیق- (مأخذ: یافته‌های پژوهشی، ۱۴۰۴)

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که تداوم روند فعلی ساخت‌وساز و بی‌توجهی به بناهای تاریخی و بافت‌های فرسوده، هویت محله بارون‌آواک و ساختار اجتماعی آن را در آینده‌ای نزدیک به‌طور کامل از میان خواهد برد. بنابراین، ضرورت احیای هدفمند و بازآفرینی این فضاها، نه‌تنها برای ارتقای امنیت فرهنگی و اجتماعی، بلکه برای حفظ هویت تاریخی تبریز حیاتی است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

پژوهش حاضر نشان داد که مؤلفه امنیت فرهنگی نقش محوری در سامان‌دهی محلات قدیمی و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان دارد. بررسی محلّه تاریخی بارناوا تبریز بیانگر آن است که ضعف در ساختار کالبدی، مدیریت شهری ناکارآمد و فقدان توجه به بعد اجتماعی و فرهنگی، موجب کاهش حس امنیت، تضعیف سرمایه اجتماعی و تهدید هویت تاریخی محله شده است. این شرایط نه‌تنها حضور اجتماعی شهروندان را محدود می‌کند، بلکه زمینه‌ساز انزوای و کاهش تعاملات محلی نیز می‌گردد. نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که راهبردهای طراحی محیطی پیشگیرانه از جرم (CPTED)، و بهره‌گیری از شاخص‌هایی به‌مانند نظارت طبیعی، کنترل دسترسی، قلمروپذیری و نگهداری محیط، در تقویت امنیت فرهنگی مؤثر هستند. ایجاد فضاهای فعال و سرزنده با استفاده از مبلمان شهری مناسب، نورپردازی، مسیرهای پیاده‌رو و فعالیت‌های اجتماعی، به‌همراه مرمت و حفاظت از بناهای تاریخی، می‌تواند به افزایش حس تعلق مکان، تقویت هویت محلی و ارتقای حضور اجتماعی ساکنان بینجامد. همچنین، مدیریت شهری ناکارآمد، فقدان هماهنگی در تصمیم‌گیری‌ها، نبود استانداردهای بومی و عدم استفاده از تجربیات متخصصان و نهادهای محلی، از مهمترین موانع ارتقای امنیت فرهنگی در محلات تاریخی به‌شمار می‌آید. طوری که، برای دستیابی به توسعه پایدار و حفظ هویت تاریخی محله‌ها، ضروری است که برنامه‌ریزی و طراحی شهری با رویکرد جامع و چندبعدی، هم‌زمان به ابعاد کالبدی، اجتماعی و فرهنگی توجه داشته باشد. در نتیجه، پژوهش نشان می‌دهد که ترکیب اصلاح ساختار مدیریت شهری، بازآفرینی فضاهای تاریخی و بهره‌گیری از اصول طراحی محیطی پیشگیرانه، نه‌تنها امنیت فرهنگی را ارتقاء می‌دهد، بلکه موجب تقویت هویت محله و کیفیت زندگی ساکنان می‌شود. سخن آخر، تحقق امنیت فرهنگی در محلات تاریخی مستلزم نگاه سیستماتیک، مشارکت شهروندان و استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی و اجتماعی بومی است.

منابع

- حشمتی، سمیه، چاره‌جو، فرزین. (۱۳۹۷). تأثیر کیفیت‌های محیط بر امنیت ادراک شده ساکنان، باتاکید بر مؤلفه‌های نسل اول و دوم CPTED نمونه موردی: محلات بافت فرسوده شهر سمنان. فصلنامه علمی پژوهشی-پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی، دوره ۷، شماره ۳: (پیاپی ۲۲)، ۸۳-۱۰۰.
- دهقانی، حمید. (۱۴۰۳). بررسی فرهنگی-اجتماعی بافت تاریخی باباقاسم و ارائه مجموعه اقدام‌های مداخله اجتماعی (مطالعه موردی: محله‌های شه‌شان، دردشت و سنبلستان اصفهان). فصلنامه علمی پژوهشی-برنامه‌ریزی فضایی، دوره ۱۴، شماره ۱: (پیاپی ۵۲)، ۸۷-۱۱۶.
- دیویس، لولین. (۱۳۹۷). مکان‌های امن. ترجمه: محسن هنرور و امین امینی، چاپ‌سوم، تهران: انتشارات آرمان‌شهر.
- رحیمی، لیلا، چوبینه، مهتا. (۱۴۰۳). سنجش و ارزیابی شاخص‌های تاب‌آوری اجتماعی در محلات تاریخی شهر تبریز (نمونه موردی: محلّه سرخاب تبریز). فصلنامه علمی پژوهشی-برنامه‌ریزی فضایی، دوره ۱۴، شماره ۱: (پیاپی ۵۲)، ۹۳-۱۲۴.
- زینالی، سلیمان. (۱۴۰۱). فضای شهری در سایه امنیت اجتماعی. ویراستار: خانه زینالی، چاپ‌اول، تهران: انتشارات دیبداخت.

- ستار، عسل. گسیلی، بهرام. رستم‌زاده، یاور. (۱۴۰۲). *مؤلفه‌های مؤثر در طراحی فضاهای فرهنگی از منظر اسناد بین‌المللی*. نشریه علمی پژوهشی-گردشگری فرهنگ، دوره ۴، شماره ۱۲، ۳۰-۴۳.
- سجودی، مریم. حاتمی‌نژاد، حسین. قربانی، رامین. (۱۴۰۰). *بررسی میزان امنیت محیطی باتأکید بر رویکرد CPTED (مطالعه‌موردی: محله فرهنگ شهر رشت)*. فصلنامه علمی پژوهشی-مطالعات جغرافیایی نواحی ساحلی، دوره ۲، شماره ۲: (پیاپی ۵)، ۳۱-۶۰.
- طلائی، مرتضی. شاه‌طالبی، بدری. رشیدیپور، علی. شریفی، سعید. (۱۳۹۲). *امنیت فرهنگی*. مقدمه: محمدمهدی مظاهری، ویراستار: مجید کمالی، چاپ‌اول، خوراسگان: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
- قاسمی‌بغدادی، ساحل. دهباشی‌شریف، مزین. پورزرگر، محمدرضا. (۱۴۰۱). *شناسایی مؤلفه‌های کیفی مؤثر بر فضاهای باز مسکونی براساس بوم‌شناسی فرهنگی: مطالعه‌موردی: بناهای مسکونی شهر تبریز*. دوفصلنامه علمی پژوهشی-معماری و شهرسازی ایران، دوره ۱۳، شماره ۲: (پیاپی ۲۴)، ۳۸۷-۴۰۲.
- قلعه‌نویی، محمود. معززی‌مهرطهران، امیرمحمد. شاکرمی، عاطفه. (۱۳۹۵). *بررسی نقش فرهنگ در احیاء محلات تاریخی (باتأکید بر رویکرد محله فرهنگی)*. فصلنامه علمی پژوهشی-برنامه‌ریزی فضایی، دوره ۲، شماره ۷: (پیاپی ۱۴)، ۴۳-۵۴.
- Beugelsdijk, Sjoerd. Welzel, Chris. (2018). *Dimensions And Dynamics Of National Culture: Synthesizing Hofstede With Inglehart*. Journal Of Cross-Cultural Psychology, 49(10): 1469-1505.
- Dehi Aroogh, Manijeh. Mohammadi Shahboulaghi, Farahnaz. (2020). *Social Participation Of Older Adults: A Concept Analysis*. International Journal Of Community Based Nurs Midwifery, 8(1): 55-72.
- Farhadikhah, Hossein. Ziari, Keramatollah. (2021). *Social Sustainability Between Old And New Neighborhoods (Case Study: Tehran Neighborhoods)*. Journal Of Environment Development And Sustainability, 22(4): 2596-2613.
- Geng, Lin. Xue, Minghui. Li, Jia. Ma, Jiaoguo. (2025). *Historic District Conservation: A Critical Review Of Global Trends, Development In The 21st Century, And Challenges Through CiteSpace Analysis*. Journal Of Buildings, 15(1232): 1-30.
- Guzman, Paloma. Pereira Roders, Ana R. Colenbrander, Bernard. (2018). *Impacts Of Common Urban Development Factors On Cultural Conservation In World Heritage Cities: An Indicators-Based Analysis*. Journal Of Sustainability 10 (853): 1-18.
- Jamebozorg, Zahra. Najafi, Araz. Fakhar, Zarrin. (2020). *Investigating The Spatial Organization Traditional Neighborhoods Of Hamedan And Its Impact On Social Relations*. Human Sciences Journal-RCH, 13(2): 28-41.
- Maghsoodi Tilaki, Mohammad Javad. Farhad, Sharareh. (2024). *A Qualitative Investigation Of Revitalisation Efforts To Foster Residents' Attachment In Dilapidated Neighbourhoods: Is Identity A Matter?*. Journal Of Urban Management, 13(4): 639-656.
- Nemati Nasab, Mohammad Reza. Sattari Sarbangholi, Hassan. Pakdel Fard, Mohammad Reza Jamali, Siroos. (2024). *Evaluating The Urban Cultural Spaces Based On Environmental Quality Components (Case Study: Tabriz City)*. International Journal Of Nonlinear Analysis And Applications, 15(9): 151-164.
- Qi, Jie. Mazumdar, Suvodeep. Vasconcelos, Ana C. (2024). *Understanding The Relationship Between Urban Public Space And Social Cohesion: A Systematic Review*. International Journal Of Community Well-Being. 7, 155-212.
- Zhang, Yan. Han, Yikuan. (2022). *Vitality Evaluation Of Historical And Cultural Districts Based On The Values Dimension: Districts In Beijing City, China*. Journal Of Herit Sci, 10(137): 1-15.